

COMPANION ANIMAL

RABBIT

Oog- en traanbuisproblemen bij het konijn

Evert-Jan de Boer, DVM

Dierenkliniek Wilhelminapark
Nederland

info@dierenkliniekwilhelminapark.nl

Als dierenarts van Dierenkliniek Wilhelminapark wil ik via deze lezing een praktische manier laten zien om met de kopzorgen bij het konijn om te gaan. In dit geval zal ik de traanbuisproblemen bij het konijn behandelen.

Vaak komt de behandeling van de ogen redelijk overeen met de oogproblemen bij de hond en de kat, maar er zijn af en toe verschillen. Zeker als je naar de traanbuis problemen kijkt dan is dit onderdeel sterk afwijkend ten opzichte van andere diersoorten. Ik wil daarom in deze lezing aandacht besteden aan de traanbuisproblemen bij het konijn.

Normale ogen

Gelukkig zien we vaak een konijn met een normaal oog. Een normaal oog bij het konijn is helder en er zijn geen verdikte oogleden. De pupil is rond en de iris kan van ongekleurd tot meerkleurig aanwezig zijn.

Rode ogen

Soms zien we konijnen met wat rode oogleden en in meer of mindere mate pusvorming. We behandelen dan het oog met een oogzalf. De 1^e keuze is vaak Chlooramfenicol met vitamine A oogzalf. Wat ons opvalt is dat een oog van het konijn heftig op de Cavasan[®] oogzalf kan reageren. Het probleem eerder heftiger wordt dan dat het overgaat. Als alternatief kun je fusidinezuur oogzalf (= Isathal[®]) of chloortetracycline oogzalf (= Aureomycine[®]) gebruiken.

Pus – korsterige ogen

Af en toe zien we konijnen met korsterige en/of verdikte oogleden. Dan komt er naast een bacteriële ooginfectie ook een verdenking van syfilis of myxomatose naar voren. Denk ook aan een droge ogen KCS – Keratitis Conjunctivitis Sicca bij een konijn. Een probleem wat vaak vergeten wordt is de pus die vanuit een traanbuisontsteking terug kan slaan in en op het oog. Een konijne oog kan enorm ontstoken raken door de pus die vanuit een traanbuis ontsteking in het oog terecht komt met korstvorming op de oogleden.

Traanbuis problemen

Traanbuis problemen komen in meer of mindere mate voor. Er kan een wittig oogvocht in het oog te zien zijn, het traanvocht is dan wat ingedroogd. Er kan ook een overloop van traanvocht in de mediale ooghoek aanwezig zijn. De huid onder het oog kan ontstoken raken (mediale ooghoek dermatitis). Bij een zeer heftige traanbuisontsteking kan het oog enorm ontstoken raken door de pus die vanuit een traanbuisontsteking in het oog terecht komt.

Traanbuis ontsteking (= dacryocystitis)

De traanbuis loopt vanuit de mediale ooghoek door het bot naar de laterale zijde van de neusopening. We hebben een cerclagedraad ingebracht in het traanbuis kanaal van een konijn:

Hoe loopt de traanbuis bij het konijn

COMPANION ANIMAL

RABBIT

Er is één traanbuisopening (= ductus lacrimalis). Deze opening ligt in het onderooglid bij mediale ooghoek. De opening kan heel klein zijn. Je komt dan moeilijk met een traanbuiscanule in de traanbuis. Het oogvocht kan dan ook moeilijk wegyloeien door deze opening en loopt over het onderooglid het oog uit. Daarna komt de traanzak (= saccus lacrimalis). Soms hoopt er taai pus op in deze traanzak. Druk eens met je vinger op het onderooglid van de mediale ooghoek en kijk of er dan pus naar boven komt. Daarna komt het traanbuis kanaal (= ductus lacrimalis). Deze kan samen met traanzak ontstoken zijn zonder aanwijsbare oorzaak. Maar het traanbuis kanaal kan ook verstopt raken door de snijtandwortel of de wortels van de voorste kies van de bovenkaak.

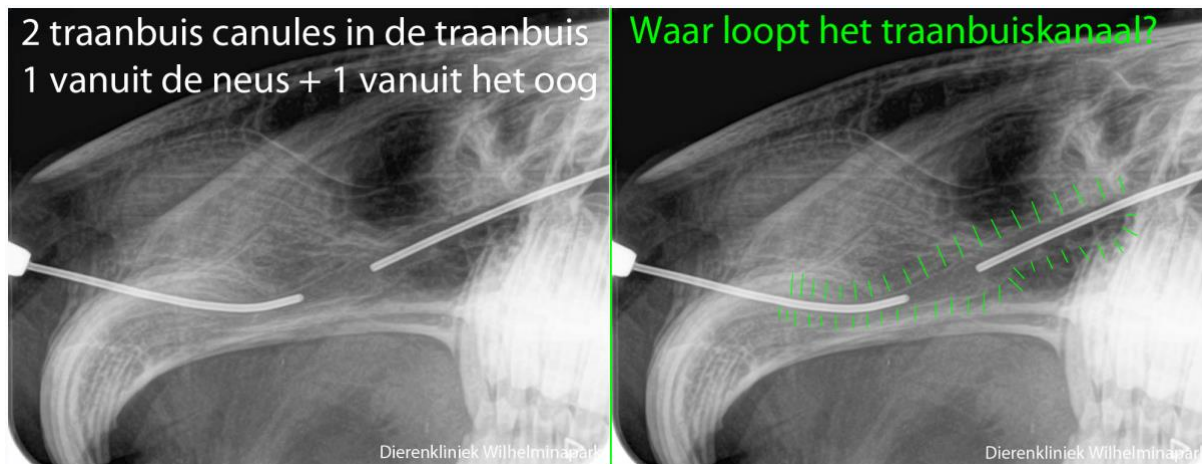
Traanbuis doorspoelen

Als we een traanbuis gaan behandelen dan kan dit met een lokale oogverdoving of onder algehele verdoving.

Als we een lokale oogverdoving met lidocaine oogdruppel gebruiken dan wikkelen we een konijn in een handdoek, en pakken met een pincet het onder ooglid vast. Vervolgens trekken we het ooglid naar buiten. Als een konijn dit toe laat dan proberen we met een ijzeren gebogen traanbuiscanule in de traanbuis te komen. Als de traanbuisopening te klein is dan kunnen we deze met een traanbuisdilator oprekken. We spoelen eerst de traanbuis zak schoon met fysiologische zoutoplossing. Als deze volledig uitgespoeld is, brengen we de ijzeren canule in het benige kanaal van de traanbuis in en spoelen deze door. Het is een handigheidje om deze gebogen ijzeren canule in het traanbuis kanaal te schuiven. Als de canule in het kanaal zit kan er met grote druk het traanbuis kanaal worden gespoeld. Je ziet dan het vocht met eventueel pus uit de neusopening lopen. Er wordt net zo lang gespoeld tot het spoelsel er schoon uitkomt.

Retrograad spoelen

Indien de traanbuis niet passabel is of het konijn laat het niet toe dan zullen we het onder algehele verdoving brengen. Er kan dan meer druk met het spoelen worden uitgeoefend. We kunnen eventueel ook de traanbuis retrograad spoelen, dus vanuit de opening aan de neuszijde. We kunnen bij het konijn röntgenfoto's maken als het onder verdoving is.

NB: Let op met druk zetten in de traanzak. Deze kan openscheuren en dan kan het oog naar buiten komen. Gelukkig herstelt dit zich snel en zal de traanzak weer dicht groeien.

Nabehandeling

Na het doorspoelen van de traanbuis laten we de eigenaar het oog druppelen met waterige oogdruppels met een corticosteroid erin. Naar ons idee dringt een waterige oogdruppel veel makkelijker door in de traanbuis dan een vette zalf. De corticosteroiden zorgen ervoor dat de zwelling van het slijmvlies vermindert. We gebruiken Gentapolykort[®] of Helgritin[®] oogdruppels 3x daags 1 druppel gedurende 3 weken. Eventueel laten we het konijn na 1 week terug komen om de traanbuis nog een keer te spoelen met een lokale oogverdoving.

Als er een mediale ooghoek dermatitis aanwezig is dan zullen we het konijn onder algehele verdoving behandelen. De verkleefde haren worden weggeschoren zodat we de ontstoken huid kunnen insmeren met zinkzalf (= Sudocrem[®]). Er is dan vaak sprake van pus in de traanbuis die in het oog terecht komt. Als er een dergelijke infectie is dan geven we naast de waterige oogdruppels ook Procaïne- en benzathine-benzylpenicilline (Duplocilline[®]) injecties om de dag 0,2 ml/kg gedurende een paar weken en een NSAID.

Voorbeelden

We zullen een aantal konijnen als casus naar voren brengen. Hierbij brengen we in beeld brengen met röntgenfoto's of er een probleem is van uit de traanbuis is of vanuit een tand- of kieswortel probleem zijn. Onze ervaring is dat er in het merendeel van de traanbuisproblemen er een specifiek traanbuisprobleem is zonder andere oorzaak. Door een abces - ontsteking kan het traanbuis kanaal opgerekt worden, we zullen een paar voorbeelden laten zien. We hebben zelfs rinolieten - verkalkingen in de het traanbuis kanaal gevonden.

Röntgenfoto's

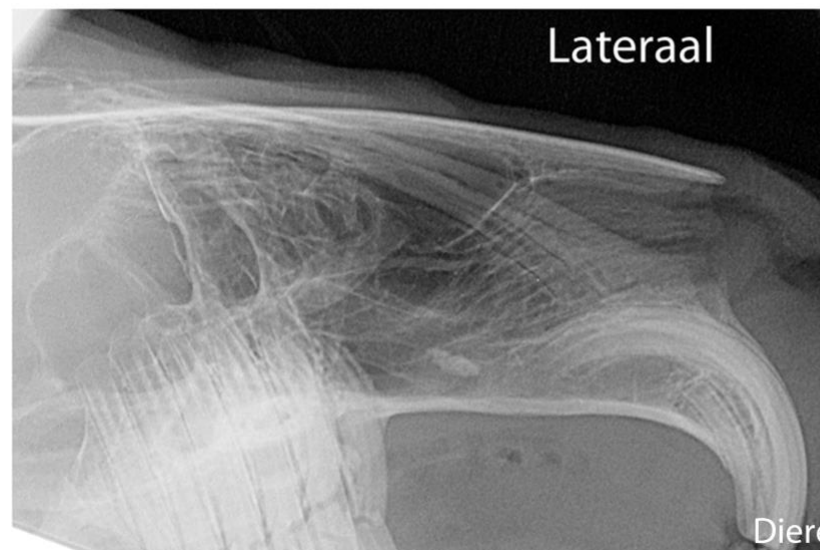
Met behulp van een laterale röntgenfoto en intraorale röntgenfoto's kunnen we het traanbuis kanaal in beeld brengen. We gebruiken dentale fosforplaten van de röntgenontwikkelaar Durr CR7 Vistascan. Deze platen hebben veel detail en je kunt de traanbuis en de tand- en kieswortels goed in beeld brengen. Indien nodig gebruiken we röntgencontrastvloeistof om de traanbuis beter in beeld te krijgen, maar dit is bijna nooit nodig. Voor de laterale opname gebruiken we een size 4 of 5 plaat en voor de intraorale opnames gebruiken we een size 1 of 3 plaat. Voor deze intraorale opnames hebben we een plastic beschermhoesje gemaakt dat de fosforplaat beschermt tegen krassen (door de punten op de kiezen) als je de röntgenplaat in de bek schuift. We gebruiken intraoraal een 90 en 60 graden hoek. Zodat we uiteindelijk van uit verschillende hoeken de traanbuis en de tand- en kieswortels goed in beeld kunnen brengen.

COMPANION ANIMAL

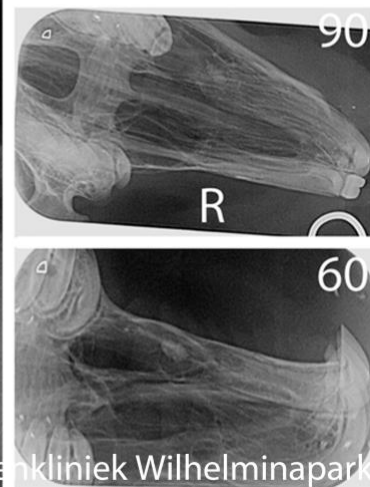
RABBIT

Extraoraal

Intraoraal

Bovenkaak

Cornea beschadiging

Bij sommige konijnen is de traanbuis dermate ontstoken dat het oog volledig dicht gekleefd is door de pus in en rondom het oog. De cornea kan ook geïrriteerd zijn en we moeten dan niet alleen de traanbuis behandelen, maar ook het oog zelf. Met een fluoresceïne test kijken we of de cornea beschadigd is. Als deze beschadigd is behandelen we eerst met Fusidinezuur oogzalf (= Isathal®) in combinatie met vitamine A oogzalf (= ophthosane®) en vaak ook ciclosporine oogzalf (= Optimune canis®). Optimune canis® gebruiken we vaak bij een konijn met een corneaprobleem om de cornea sneller te laten genezen, zich te laten herstellen. Als er geen fluor positief defect is dan vervangen we de Isathal® door tetracycline met een corticosteroïd oogzalf (= Terracortril®). De cornea van een konijn kan heel snel verslechteren maar het kan zich ook heel snel herstellen. Laat het konijn om de paar dagen terug komen voor controle.

NB: als je waterige oogdruppels en vette oogzalven gebruikt druppel dan eerst de waterige oogdruppel in het oog en 5 tot 10 minuten later de oogzalf.

Samenvattend

Als een konijn een oogprobleem heeft met pus denk dan ook aan een traanbuisprobleem als oorzaak!